

än den kantige pansarofficeren, men ändå densamme. Hans företrädare Napoleon III kunde aldrig förstärka sin karisma genom att locka örnen att sväva ovanför sig genom ett köttstycke gömt i hatten, lika litet som den slagfärdige gamängen

Ulf Adelsohn fick sin bild laddad genom dramatiskt mörker och jublande massor i sporthallar. Vem vet – Carl Bildts kommande karisma grundas kanske just på hans torra, lite ämbetsmannamässiga ironier?

CARL JOHAN LJUNGBERG:

En härlig tid för professorer

Ni förstår, i Sverige intresserar sig ingen för författningen. Ingen känner till den, skrev den tyske författaren Hans Magnus Enzensberger i en reportagebok 1982.

Statsvetarporträtt. Svenska statsvetare under 350 år. Red. Gunnar Falkenmark, SNS 1992

Här belyses också ett kruz för svensk statskunskap: ingen känner till dess ämne, vari vår statsförfattning ändå borde vara kärnan. Vi har länge undgått skarpa konflikter som hade kunnat få författningen att bli kött och blod. Svenska författningsutredningar brukar ignoreras av allmänheten. I en faktafylld och bitvis charmerande bok *Statsvetarporträtt: Svenska statsvetare under 350 år* visas bl a hur smalt intresse stats-

vetarnas frågor genom tiderna väckt, och hur sällan deras ofta snävt offentlighetslika verk väckt genklang utanför disciplinens innersta krets. Undantag bildar 1809 års författning samt det parlamentariska och demokratiska genombrottet.

Vad är skälet? Inte var de herrar som här passerar revy personligen slätstrukna – W E Svedelius som införde källgranskning och forskade om dalaupproret, Rudolf Kjellén som ansågs vara enfant terrible och var lärofader bl a till Gunnar Myrdal, eller den lärde och värtalige Georg Andrén som blev landshövding. Axel Brusewitz med sin lågande radikalism och sin varma omsorg om studenterna, Fredrik Lagerroth som imponerade på och retade så många med sitt hetsiga försvar för frihetstiden, eller Herbert Tingsten, som är aktuell igen. Ändå frågar man sig, hur mycket distans

till sitt ämne, staten, dessa lärostolsinnehavare egentligen ägt. Och i vad mån de – trots flit och skarpsinne – förmått se riskerna med de offentliga maktbefogenheterna, eller förekomma statens expansion? Någon svensk Tocqueville har vi knappast haft. Det sägs i boken att det var en härlig tid att vara professor i. Det var det säkert, om man ser till den auktoritet som ämbetet länge ägde. Men borde inte professorerna med just denna position lätt ha kunnat ställa än mer oberoende, långsiktiga frågor?

Den ofta pragmatiska forskningssynen kan ha samband med, att den första lärostolen i statskunskap, en donation, präglades av en gestalt som kom ur de styrandes led, riksrådet Johan Skytte, som därmed ville göra blivande ämbetsmän kunniga i politik och vältalighet. Så kom efterföljarna visserligen att ha olika åsikter om styrelsesättet, men statens roll ifrågasattes mig veterligt aldrig. Att Sverige saknat de obe-

roende institutioner som på andra håll främjat mångfald i tänkandet kan även ha bidragit. I Europa har kyrkan företrätt en oberoende sociallära och en naturrättslig syn, vilket nog sörjt även för en viss tankens mångfald. När svensk socialdemokrati ännu ägde makt utvecklade en rad statsvetare sympatier med denna. Är det en slump, att 1980-talets offentliga kris tycks ha tagit många statsvetare i vårt land på sängen?

Till Svensk Tidskrift an knyter boken naturligt nog ofta. Elis Håstad var på 1930-talet redaktör, Georg André skrev mycket i SvT, så ibland även Lagerroth som dock även fick bannor i spalterna. Också Gunnar Heckscher – ”underbarn” med dubbla uppdrag enligt Olof Ruin – verkade i ett halvsekel i SvT. Avsnittet om Axel Brusewitz är signerat Nils André.

En informativ bok som väl fogar sig till den SNS tidigare givit ut om svenska nationalekonomer.